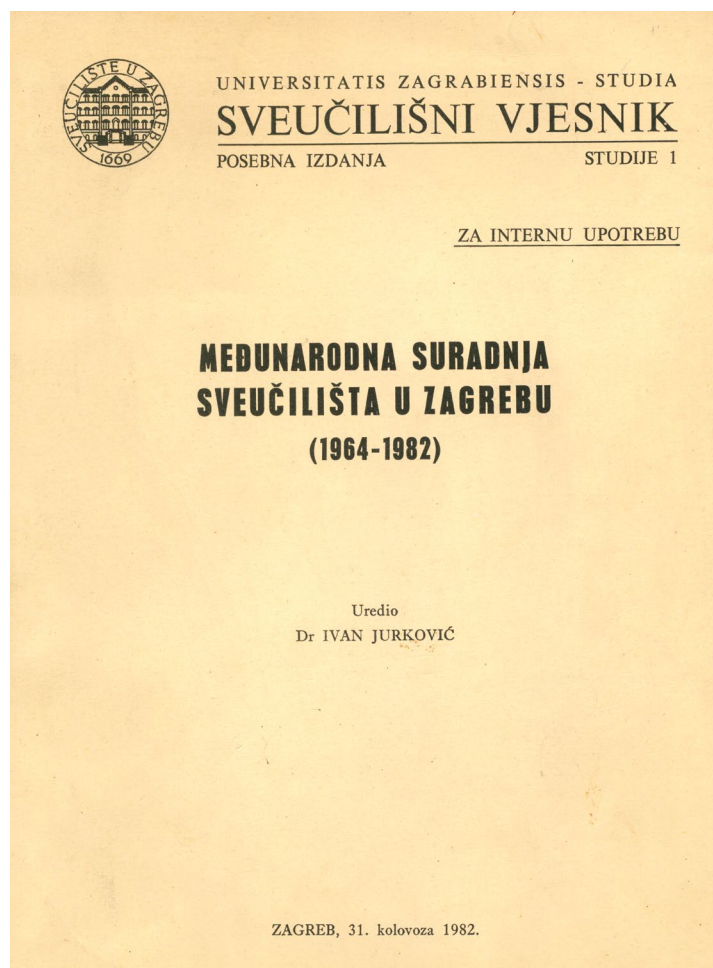


# Filozofski fakultet u globalnome okruženju – međunarodni iskoraci

Položaj svake visokoškolske znanstveno-nastavne institucije u globalnom edukacijskom i znanstvenom sustavu određuje u prvome redu kvaliteta njezinih studijskih programa i prepoznatljivost njezinih djelatnika u znanstvenome svijetu. Jedan od faktora svakako su i atraktivnost i inovativnost, koje pospješuju međunarodnu suradnju, time i vidljivost, shodno tomu i ojačanu internacionalizaciju. Danas se ne može izolirano živjeti u globalnome okruženju; tehnološki napredak, znanstveni i edukacijski izazovi toliko su brojni da bez promptne razmjene iskustava ostajete u zapećku. Trenutno je gotovo besmisleno govoriti o internacionalizaciji jer je Hrvatska, pa tako i njezine visokoškolske institucije, u Europskoj uniji, pa se onda čovjek pita da li se ta internacionalizacija odnosi samo na prekomorske zemlje, jer EU je sada naš dom. Stoga je po našem mišljenju danas možda bolje izbjegavati taj atraktivni i sveobuhvatni termin i puno bolje koristiti praktičnu sintagmu stvaranja mreže i klastera znanstveno-nastavnih institucija ili najjednostavnije – povezivanja. Činjenica je da je u svim agendama EU otvaranje i mobilnost unutar europskoga znanstveno-nastavnog sustava osnova koja se realizira mnogim alatima, programima i fondovima. Nas će ovdje zanimati samo međunarodna suradnja u segmentu obrazovnoga procesa, društvene važnosti i otvorenosti Filozofskoga fakulteta te pozicije u međunarodnom obrazovnome sustavu, što proizlazi iz sporazumâ o razmjeni. Drugi segment, jednako važan, onaj internacionalizacije znanstvene djelatnosti, bit će detaljnije razrađen u tekstu o znanosti, koja zaslužuje poseban osvrt. Na kraju ovoga teksta iznijet ćemo dojmove sudionika akademske mobilnosti.

Što su dakle osnovne ideje europskog obrazovnog prostora, one ideje zabilježene u nizu programa Europske unije u integriranom europskom obrazovnom sustavu? Pojednostavljujući stvar, osnovna je težnja da svaki student tijekom svojega studija barem jedan semestar provede na nekom inozemnom sveučilištu. To znači s jedne strane da upozna edukacijske procese, metodologije, a time nužno i metodike rada sa studentima na nekom drugom europskom sveučilištu, a s druge strane, ništa manje važno, da se upozna s djelićem kulture i civilizacije jednoga prostora i jedne skupine ljudi koji čine uključivi dio zajedničkog europskog identiteta. Slično vrijedi i za sveučilišne profesore, nastavnike, znanstvenike jer oni time dobivaju priliku upoznavanja različitih znanstvenih metodologija u svojim strukama, omogućavajući umrežavanje i stvaranje zajedničkih ideja za znanstvene proboje i obogaćivanje obrazovnoga procesa. Konačno, to vrijedi i za sve ostale djelatnike, jer su prakse ne samo na raznim sveučilištima iste zemlje nego na svakom europskom sveučilištu različite, da se upoznaju s tim različitostima, da probaju prihvatiti dobra rješenja i prenijeti ih na vlastita sveučilišta, ojačati organizacijske kapacitete, da bi se jednom, po našem sudu tek u dalekoj budućnosti, mogla uspostaviti jedna zajednička nit vodilja u europskome prostoru.

Put do današnje opće mobilnosti i otvorenosti nije bio lak i bio je spor. Ono što mlađe generacije smatraju posve uobičajenim, rekli bismo normalnim, nekoć je bilo gotovo kao svjetsko čudo, barem u hrvatskim okvirima. U cijelome prvome stoljeću funkcioniranja modernoga Sveučilišta (1874–1964) međunarodne su aktivnosti ovisile o osobnim inicijativama, poznanstvima, u počecima nerijetko i zato što je dobar dio nastavnika bio školovan u inozemstvu. Postupno je suradnja porasla na razinu katedara, odsjeka, Fakulteta i



*Naslovnica izdanja Međunarodna suradnja Sveučilišta u Zagrebu od 1964. do 1982.*

voljstvom ovo pišem jer smo i kreatori toga sustava: dekan Neven Budak, Miljenko Jurković kao resorni prodekan te tada još nekolicina nastavnika uz administrativnu pomoć prve zaposlenice u novoosnovanome Uredu za međunarodnu suradnju. Samim time intenzivirane su aktivnosti, što je bio dovoljan impuls za rezultate koje Fakultet ostvaruje danas, kada po nekim vanjskim (europskim i sveučilišnim) mjerilima, nikako ne i našima, imamo i previše inozemnih partnerskih ustanova za međunarodnu razmjenu.

Stručnu potporu aktivnostima međunarodne mobilnosti i suradnje Fakultet dakle pruža od 2001. godine, kada je u Uredu zaposlena prva djelatnica, dok je Služba ustrojena 2009. godine. Danas u Službi rade dvije djelatnice, Ivana Bedeković i Tamara Šveljo.

Služba koordinira aktivnostima usmjerenima k razvoju i internacionalizaciji Filozofskoga fakulteta u kontekstu međunarodne suradnje pružajući administrativnu, savjetodavnu i organizacijsku potporu te pridonosi boljoj vidljivosti i dostupnosti informacija o međunarodnoj suradnji i mobilnosti. U fokusu Službe prije svega su međunarodna mobilnost studenata i djelatnika te međunarodna suradnja koja uključuje sklapanje bilateralnih i sporazuma Erasmus+.

dakako Sveučilišta, no, valja primijetiti, bez ikakvih strateških smjernica.

Prvi formalni sporazum o suradnji Sveučilišta u Zagrebu s nekim inozemnim sveučilištem jest onaj s Državnim sveučilištem Tarasa Ševčenka u Kijevu 1964. godine. U razdoblju od 1964. do 1982. godine, za koje postoje sustavni analitički podaci (Jurković 1982), potpisano je ukupno 29 sporazuma o međunarodnoj suradnji. Brojčani pokazatelji toga razdoblja iz današnje perspektive čine nam se skromnima, no to su prvi koraci na institucionalnoj razini s ciljem prevladavanja situacije u kojoj su suradnje bile individualne. Pogledamo li analize iz tadašnjega razdoblja, jasno je da, kao i danas, Filozofski fakultet prednjači u inicijativama i ostvarivanju razmjene. Primjerice nastavnici Filozofskoga fakulteta ostvarili su u tom razdoblju 16,30% odlazne i 21,87% dolazne mobilnosti na razini Sveučilišta u Zagrebu. Razdoblje 1980-ih i 1990-ih godina, za koje podaci nisu sistematizirani, razdoblje je postupna, ali skromna rasta.

#### SLUŽBA ZA MEĐUNARODNU SURADNJU

Valjalo je usustaviti i institucionalizirati međunarodnu suradnju. Od 2000. godine Filozofski se fakultet intenzivno okreće vlastitim bilateralnim i multilateralnim sporazumima. S najvećim zadovoljstvom ovo pišem jer smo i kreatori toga sustava: dekan Neven Budak, Miljenko Jurković kao resorni prodekan te tada još nekolicina nastavnika uz administrativnu pomoć prve zaposlenice u novoosnovanome Uredu za međunarodnu suradnju. Samim time intenzivirane su aktivnosti, što je bio dovoljan impuls za rezultate koje Fakultet ostvaruje danas, kada po nekim vanjskim (europskim i sveučilišnim) mjerilima, nikako ne i našima, imamo i previše inozemnih partnerskih ustanova za međunarodnu razmjenu.





*Djelatnice Službe za međunarodnu suradnju Ivana Bedeković i Tamara Šveljo i prodekan Miljenko Jurković s delegacijom iz Kine i djelatnicima Fakulteta, 2024.*



*Služba za međunarodnu suradnju – Orijentacijski tjedan 2022. i predavljanje mogućnosti međunarodne mobilnosti.*

Internacionalizacija djelatnosti našega Fakulteta danas se odvija kroz nekoliko važnijih institucionalnih okvira, od kojih su najznačajniji ovi: bilateralni sporazumi Fakulteta i Sveučilišta, program Erasmus+, međudržavni sporazumi i ostali programi (CEEPUS, DAAD, NAWA itd.). Statistički su pokazatelji jasni kada govorimo i o mobilnosti i o međunarodnoj suradnji. Podaci pokazuju da je prije osnutka Ureda razmjena nastavnika i studenata bila u začecima, što zbog nedostatna institucionalnoga okvira, što zbog malena broja sporazuma o suradnji, što zbog činjenice da su realizirane razmjene ostale neadekvatno evidentirane.

Pogledamo li statističke podatke, jasno je da je razmjena nastavnika 2001. godine bila ispod troznamenkastih brojki, a slična je situacija bila i s razmjenom studenata. Nakon osnivanja Ureda za međunarodnu suradnju situacija se bitno mijenja, a po ustroju Službe razmjena i međunarodni sporazumi postali su dio svakodnevne rutine. Osim Službe za međunarodnu suradnju izravnu podršku aktivnostima međunarodne mobilnosti, posebice studentima (i dolaznim i odlaznim), pružaju i ECTS-koordinatori na svakom odsjeku. Svi uspjesi i brojke našega Fakulteta koji će ovdje biti djelomično prikazani ne bi dakako bili mogući bez angažmana nastavnika i djelatnika službi te studenata našega Fakulteta.

#### MEĐUNARODNA SURADNJA U SEGMENTU OBRAZOVNOGA PROCESA

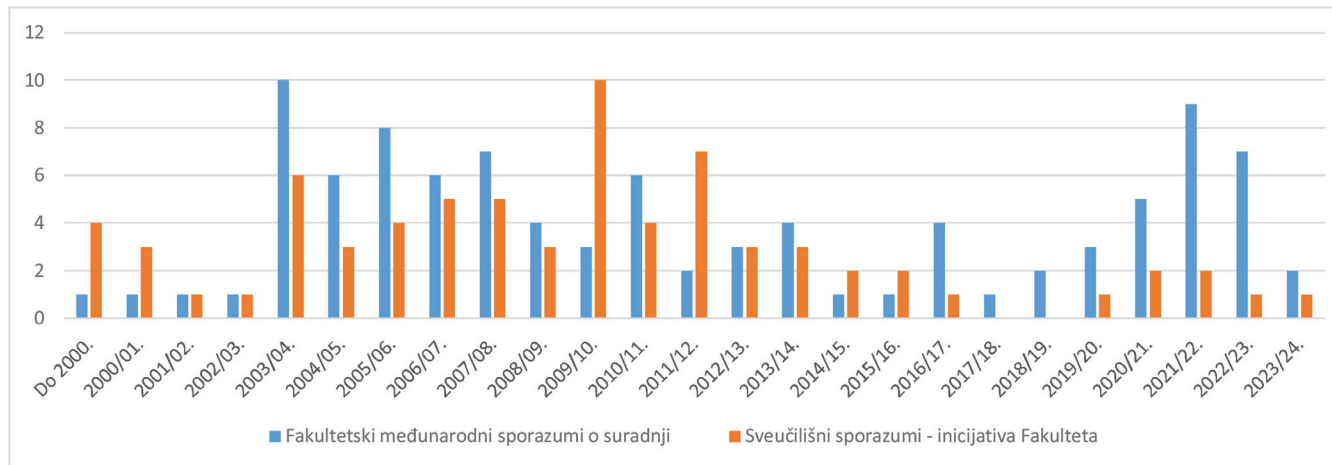
Osnovni vid međunarodne suradnje unutar obrazovnoga procesa jest razmjena studenata i nastavnika. Ona se statistički može pratiti na dva načina: mobilnost studenata i mobilnost djelatnika, kao i kroz model dolazne mobilnosti i odlazne mobilnosti. O veličini razmjene koju ostvaruje Filozofski fakultet brojke govore same za sebe, bez obzira na to koji je od navedenih parametara uzet u obzir.

Izdvojit ćemo neke od najznačajnijih programa kroz koje se ta razmjena i odvija danas, počevši od kvantitativno važnijih: Erasmus+, CEEPUS i bilateralni sporazumi.

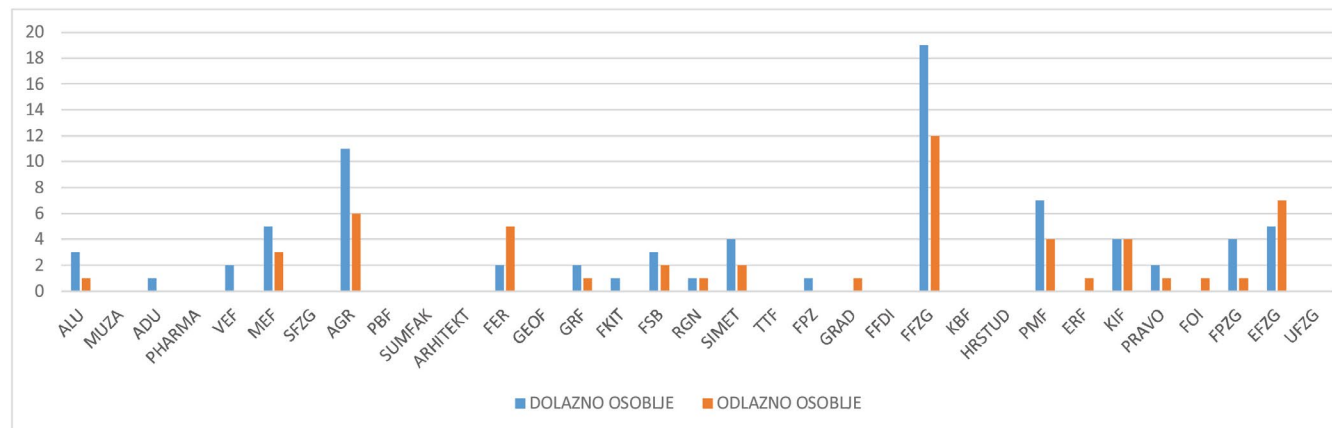
#### ERASMUS+

Osnovni alat razmjene jest program Erasmus+ i zato ga stavljamo na prvo mjesto. Naime značajnijemu rastu u međunarodnoj razmjeni svakako je pridonio i ulazak Republike Hrvatske u program Erasmus, danas naš najznačajniji program međunarodne razmjene, najveći program Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, koji omogućuje stjecanje novih znanja, iskustava i vještina. Preslikamo li taj moment u geopolitičku situaciju, sličan je značaj imao i ulazak Republike Hrvatske u Šengenski prostor – studentima i djelatnicima omogućeno je slobodno kretanje (mobilnost) u kontekstu njihova profesionalnog i akademskog razvoja i, ne manje važno, uz financijsku potporu. Program pruža mogućnosti poučavanja i stručnog usavršavanja za djelatnike te studijskoga boravka i stručne prakse za studente. Navedene se aktivnosti studentima vrednuju u sklopu njihova studija, a djelatnicima za njihovo profesionalno napredovanje. Međunarodna se mobilnost može ostvariti ne samo na visokoškolskim ustanovama već i znanstvenim institucijama, u poduzećima te u svim drugim ustanovama koje se bave obrazovanjem, istraživanjem i osposobljavanjem.

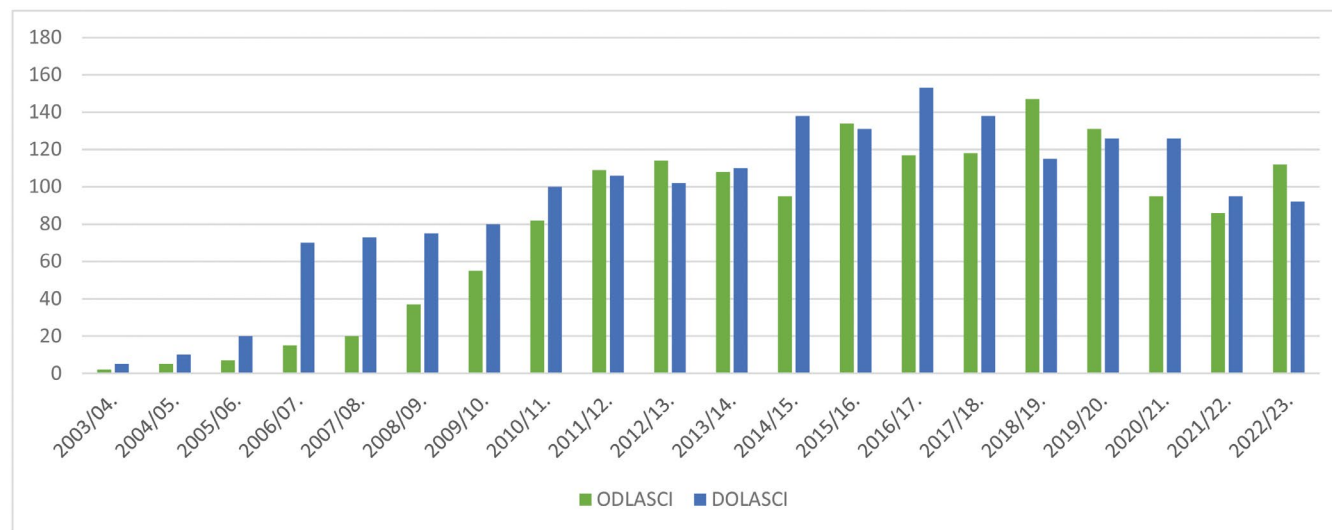
A kako bismo to proveli, bilo je potrebno dogovoriti Erasmus-sporazume s inozemnim visokoškolskim ustanovama. Tijekom godina broj Erasmus-partnera našega Fakulteta rastao je od samih početaka pripremnoga razdoblja 2008. (tadašnji program cjeloživotnoga obrazovanja LLP), kada su naši partneri bili sveučilišta



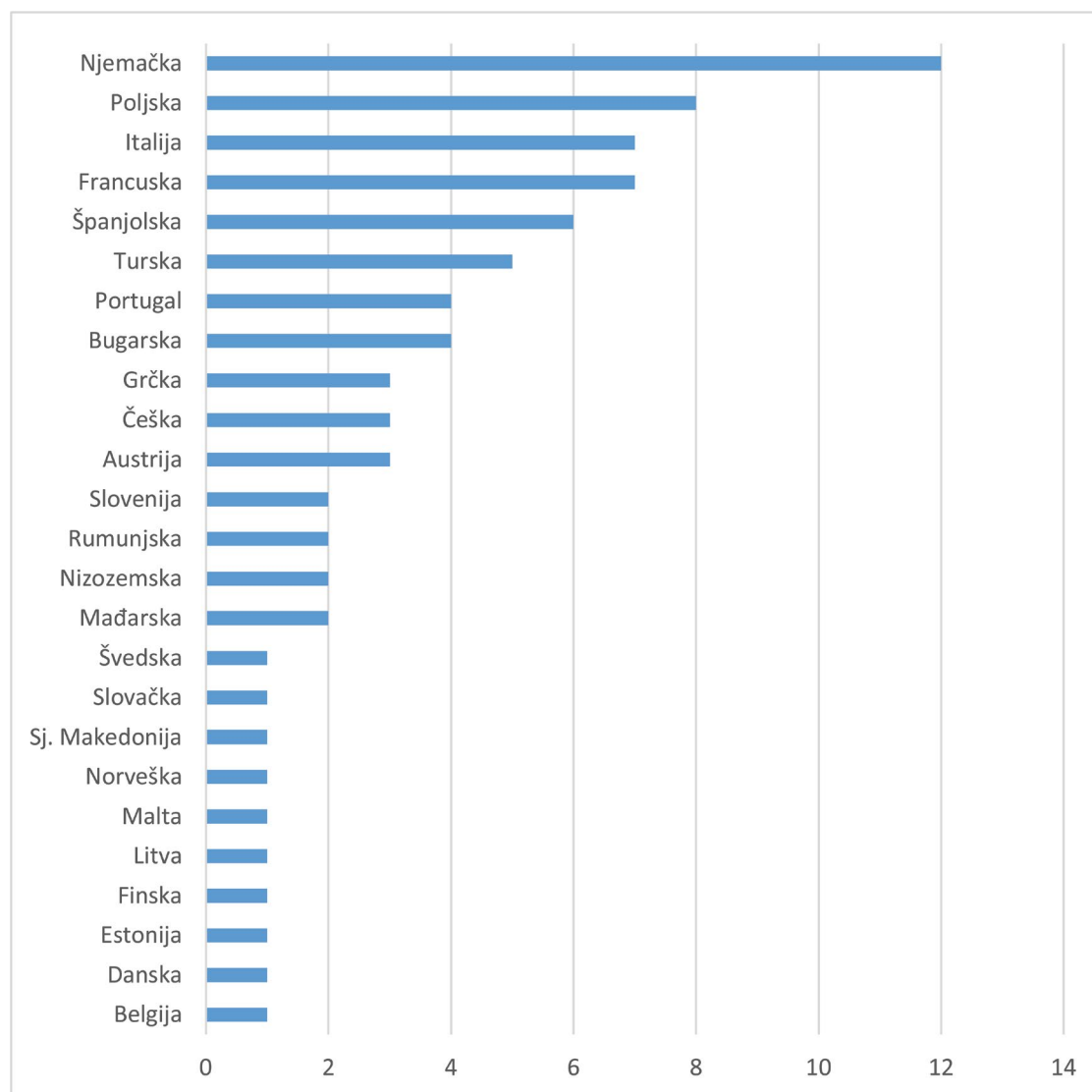
*Bilateralni sporazumi Filozofskoga fakulteta od 2000/01. do 2023/24.*



*Filozofski fakultet prednjači u realizaciji mobilnosti na Sveučilištu.*



*Razmjena studenata (odlazna i dolazna mobilnost) od 2003/04. do 2022/23.*

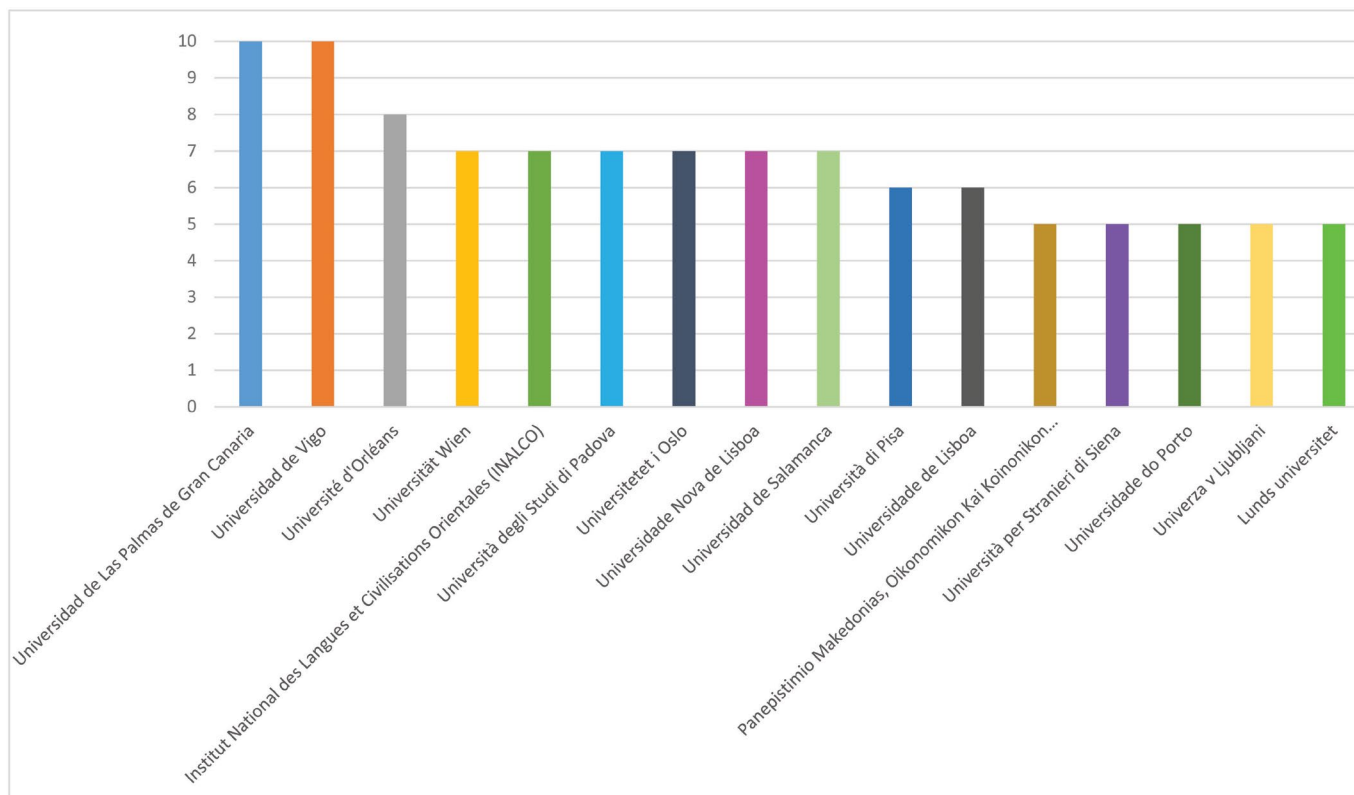


*Broj sporazuma Erasmus+ sa sveučilištima u pojedinim državama.*

u Bratislavi, Beču, Coimbri, Amsterdamu, Berlinu, Leipzigu i Madridu (Alcalá). Tada smo bili u mogućnosti financirati isključivo naše studente i nastavnike, a gosti profesori i studenti iz inozemstva morali su tražiti druge izvore financiranja kako bi ostvarili svoja gostovanja na našim odsjecima. U tom je razdoblju međunarodni značaj našega Fakulteta došao do posebna izražaja s obzirom na to da našim inozemnim partnerima nismo mogli osigurati recipročan tretman koji su imali naši studenti i nastavnici na njihovim ustanovama, ali oni su te razmjene htjeli i dakako da su se snašli. U prijelaznome razdoblju broj sporazuma rastao je te se s punopravnim ulaskom u program Erasmus brojke kreću od 106 sporazuma sa 71 inozemnim sveučilištem za ak. god. 2012/13. do vrhunca koji smo imali s 508 potpisanih Erasmus-sporazuma sa 183 inozemnim sveučilištima za ak. god. 2020/21.

Danas, nakon mjera racionalizacije koje je propisala Europska komisija, odnosno Sveučilište u Zagrebu, Fakultet ostvaruje suradnje Erasmus+ s gotovo 90 inozemnih sveučilišta.





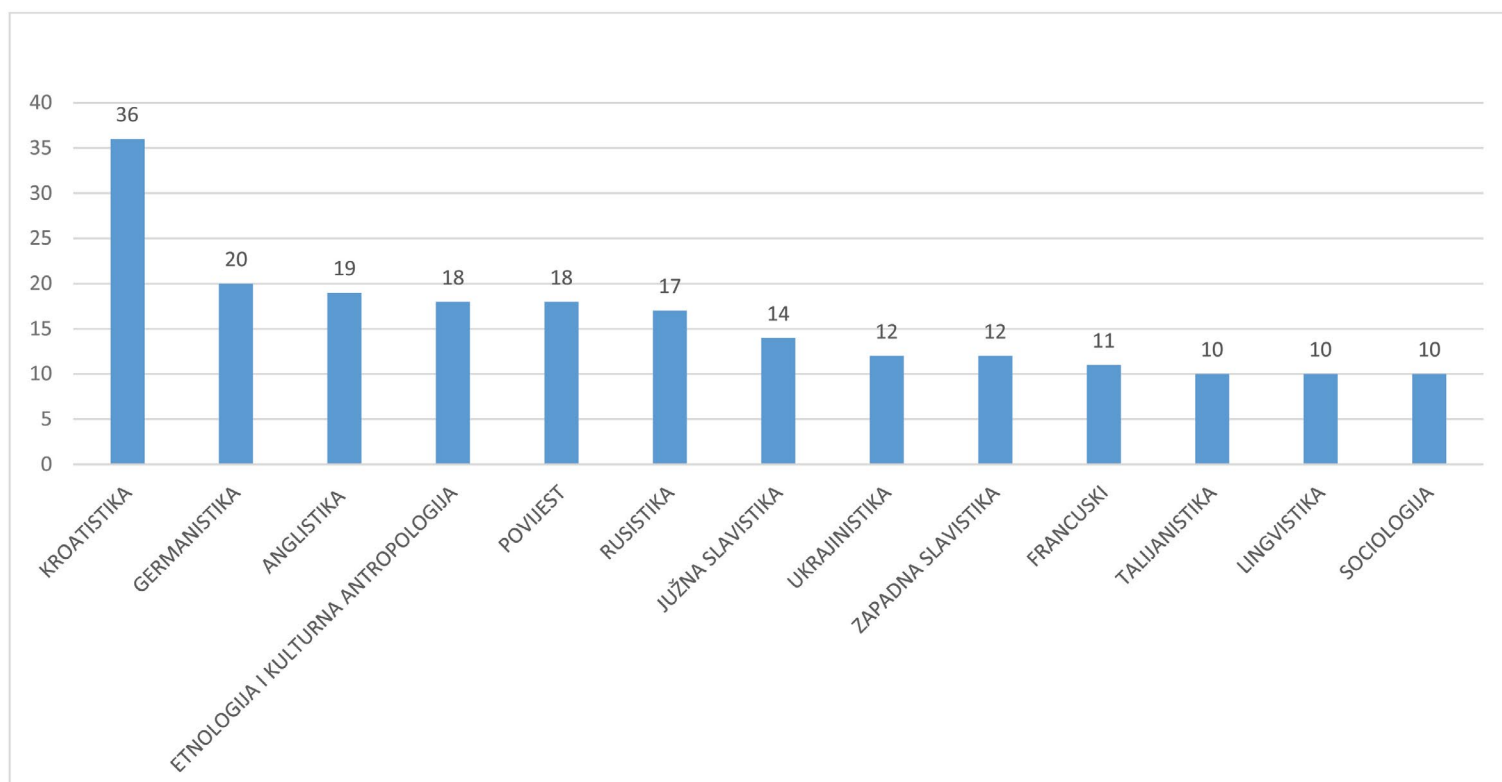
*Top-lista „najpopularnijih“ sveučilišta za studente Filozofskoga fakulteta, na kojima su gostovali u 2023/24.*

Brojčani pokazatelji pokazuju da naš Fakultet u sklopu programa Erasmus+ ima najaktivniju suradnju s ovim zemljama: Poljskom, Njemačkom, Češkom, Portugalom, Italijom, Francuskom i Španjolskom.

S obzirom na brojnost i raznovrsnost naših Erasmus+-partnerskih ustanova osvrnut ćemo se samo na nekoliko važnih segmenata. Konačan odabir Erasmus+-partnera našega Fakulteta vrši se temeljem smjernica naše *Razvojne i znanstvenoistraživačke strategije*, a važan utjecaj imaju svakako međuodsječka suradnja, potpora razvoju hrvatskoga jezika i kulture, međunarodni dvojni doktorati znanosti (*cotutelle*) te, kada je to moguće, partnerstva s istaknutim sveučilištima koja su za pojedine struke značajna u svjetskim razmjerima. Vodi se računa i o geografskoj pokrivenosti, a prije svega potrebama studijskih programa koje izvodi naš Fakultet.

Katkad strategija i nije prioritet. Primjerice Sveučilište Alpe-Adria u Klagenfurtu odabrano je kao novi Erasmus+-partner Filozofskoga fakulteta usprkos činjenici da se radi o trećem sveučilištu iz Austrije, što premašuje potrebe za geografskom pokrivenošću te zemlje, ali je ostvarena odlična međuodsječka suradnja sedam studijskih grupa zainteresiranih za suradnju, s posebnim naglaskom na razvoj u području hrvatskoga jezika i književnosti, jer je inicijativu za suradnju pokrenula *cotutelle*-doktorandica našega Fakulteta, sada djelatnica austrijskoga sveučilišta.

Katkad i realizacija razmjena donosi neočekivane rezultate. Primjerice najatraktivnije sveučilište za našu odlaznu mobilnost studenata u ak. god. 2023/24. jest Sveučilište Las Palmas Gran Canaria. To samo dokazuje da katkad prevlada onaj drugi dragocjeni aspekt mobilnosti, upoznavanje zemlje i kulture.



*Broj Erasmus+-partnera 2024/25. Izvadak: studijske grupe s najviše dogovorenih sporazuma.*

Strateška pak usmjerenost našega Fakulteta na razvoj i promociju hrvatskoga jezika i kulture iščitava se, između ostaloga, kristalno jasno iz činjenice da je samo za područje hrvatskoga jezika i kulture za ak. god. 2024/25. dogovoreno 36 sporazuma (više od 40% od ukupnoga broja za cijeli Fakultet).

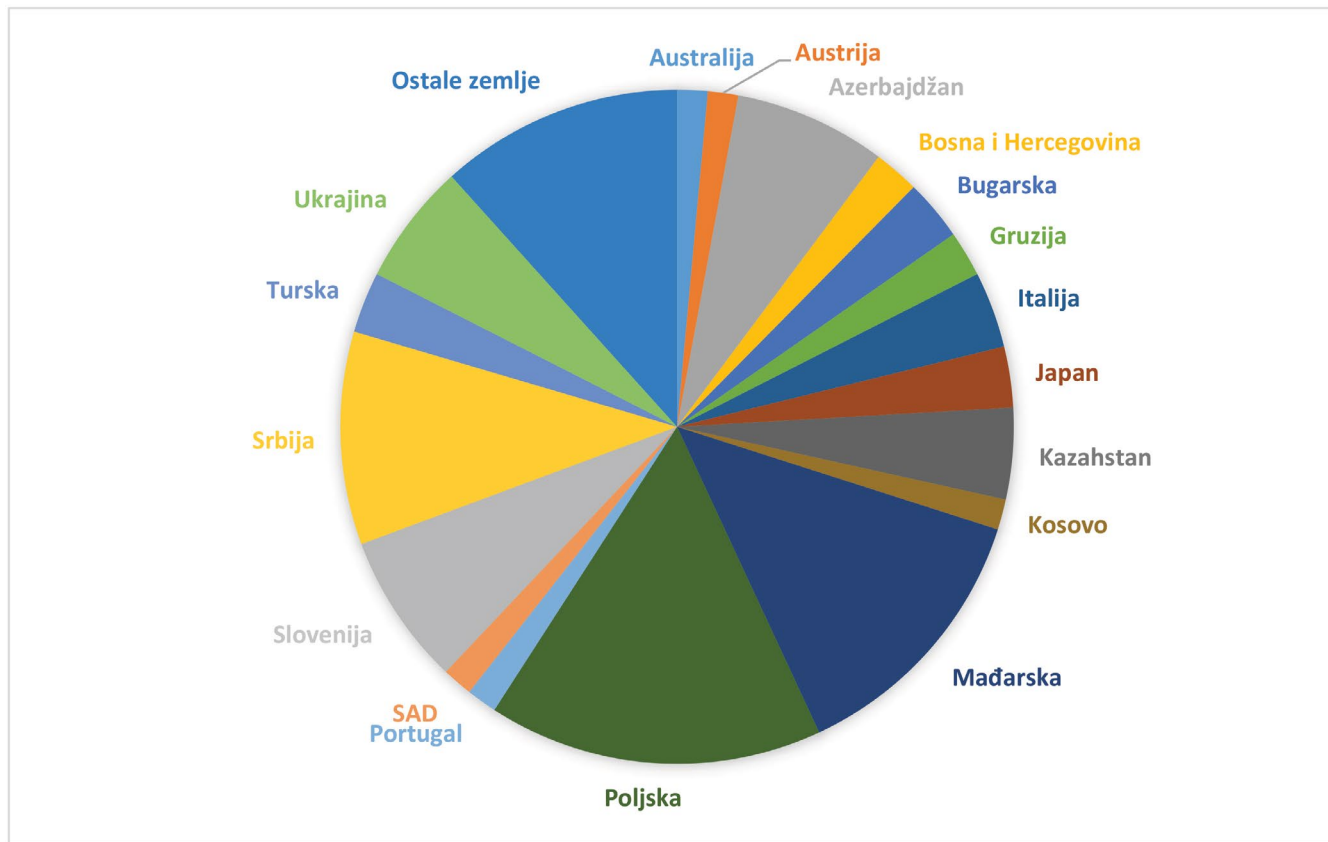
Osim razmjene s programskim zemljama Fakultet sudjeluje u razmjeni sa zemljama izvan Europske unije, u ak. god. 2023/24. sa sljedećim sveučilištima: Sveučilište u Mostaru, Sveučilište u Sarajevu, Kijevsko nacionalno sveučilište Tarasa Ševčenka, Nacionalno sveučilište Ivana Franka u Ljvivu, Nacionalno sveučilište Užgorod, Državno sveučilište Ivane Javakishvili u Tbilisiju, Sveučilište Macquarie u Sydneyu, Sveučilište São Paulo, Sveučilište Case Western Reserve u Clevelandu, Sveučilište Pennsylvania State.

Iako je program Erasmus+ primarno namijenjen osnaživanju nastavnoga segmenta, učinci međunarodne razmjene prelaze zadane administrativne okvire te bilježimo vrlo uspješne suradnje u aktivnostima organizacije konferencija, pripreme i provedbe zajedničkih projekata, organizacije zajedničkih događanja, sinergijskih akcija kojima se objedinjuje više programa i izvora financiranja zajedničkih aktivnosti. O tome više u tekstu o znanosti i istraživanju na Fakultetu.

## CEEPUS

Daleko ispod najmasovnijega programa razmjene Erasmus+ drugi je po veličini program CEEPUS. Filozofski fakultet ostvaruje značajne rezultate u okviru srednjoeuropskoga programa razmjene za sveučilišne studije, i to kroz mreže u kojima sudjeluje, ali i kroz razmjenu studenata i nastavnika izvan mreža (kategorija





*Gosti profesori tijekom 2023/24. Statistički podaci po njihovim matičnim državama.*

freemover). CEEPUS-mreže u kojima naš Fakultet sudjeluje u 2023/24. jesu ove (njih 13): *Women Writers in History, Slavic Philology and Its Cultural Contexts, Language and literature in a Central European context, Cognitive Science, Knowledge Studies, and Knowledge Technologies, Inter-American Studies, TRANS – TRANSkulturelle Kommunikation und TRANSLation, FISH (French, Italian, Spanish) – Romance Languages and Cultures – Strategies of Communication and Culture Transfer in Central Europe, Red de Hispanistas de Europa Central, ARHEOPED, Philosophy and Interdisciplinarity, Neuroshare: Sharing tools and expertise in behavioral neuroscience, Border and Regional Studies Network, South and North Korea, Korean and Koreans: Research, Research Based Teaching & Networking for Synergies in Central and Eastern Europe.*

## **BILATERALNI SPORAZUMI**

Ugovori Erasmus+, kao ni ostale mreže, ne mogu uvijek pokriti sve zahtjeve brojnih studijskih programa Filozofskoga fakulteta. Stoga uvijek ostaje onaj model s kojim smo i započeli internacionalizaciju – bilateralni i multilateralni ugovori. Istaknut ćemo samo neke od važnijih inozemnih partnera našega Fakulteta, s kojima bilježimo značajne rezultate od samih početaka institucionalizacije međunarodne suradnje. To su Sveučilište Humboldt u Berlinu, Jagiellonsko sveučilište u Krakówu, Sveučilište Macquarie u Sydneyu, Kijevsko nacionalno sveučilište Tarasa Ševčenka, Sveučilište u Ljubljani, Sveučilište Karla Franzena u Grazu, Sveučilište u Skopju, Sveučilište u Konstanzu, Sveučilište u Lundu, Sveučilište u Amsterdamu, Sveučilište



Članovi fakultetske Uprave na potpisivanju sporazuma o suradnji, Nacionalno autonomno sveučilište Meksiko, 2006.

u Dublinu, Sveučilište u Guadalajari, Sveučilište u Padovi, Sveučilište u Kölnu, Sveučilište za strane studije u Pekingu, Sveučilište u Tokiju, Masarykovo sveučilište u Brnu, Sveučilište u Parani, Moskovsko državno sveučilište M. V. Lomonosova. Valja istaknuti i vrijednu suradnju ostvarenu s američkim Sveučilištem u Lock Havenu, čiji su studenti svoje pedagoške vještine usavršavali u Osnovnoj školi Matije Gupca u Zagrebu pod mentorstvom naših nastavnika.

Od primjera dobre prakse nužno je istaknuti suradnju sa Sveučilištem u Cincinnatiju koju su ostvarili brojni odsjeci našega Fakulteta – Anglistika, Arheologija, Klasična filologija, Francuski jezik, Etnologija i kulturna antropologija, Komparativna književnost itd. Pojedinačnih je primjera pregršt i previše da bismo ih isticali, ali vidljivi su iz statističkih pokazatelja i grafičkih prikaza.

Iako je od ranije navedenih programa u posljednjem desetljeću brojčano najmanjih pokazatelja, bilateralna nam je suradnja i dalje iznimno bitna. Stoga valja istaknuti važnu suradnju koju ostvarujemo s Yad Vashemom – svjetskim centrom za sjećanje na Holokaust u Izraelu, od 2018. godine, te sa sveučilištima u Japanu – Tokio, Sapporo, Musashino, Gunma, Tokushima, Osaka Kyoiku.

#### OTVORENOST FILOZOFSKOGA FAKULTETA U MEĐUNARODNOME KONTEKSTU KAO MJERILO DRUŠTVENE VAŽNOSTI

Jedan od ključnih dugoročnih strateških ciljeva na Filozofskome fakultetu kao središnjoj humanističkoj i društvenoj znanstveno-nastavnoj ustanovi jest okupljati etablirane institucije, dati im prostor i mogućnost rada, što rezultira eksponencijalnim poboljšanjem kvalitete studiranja i, još važnije, globalna pozicioniranja Fakulteta. U tome pogledu prednjače filologije. Sustavna briga o filologijama našega Fakulteta, ali i mogućnostima interakcije s drugim kulturama, ogleda se u broju depandansi velikih svjetskih edukacijskih sustava na našem fakultetu (bilo bi ih i više da naš Fakultet raspolaže prostornim resursima). To su redom: *Instituto Cervantes Zagreb*, *Centro de Língua Portuguesa do Camões* i *Centre de réussite universitaire*. *Konfucijeva učionica* također je inicijalno osnovana na Filozofskome fakultetu potpisivanjem memoranduma o otvaranju 1. srpnja 2009; poslije je pod imenom *Konfucijev institut Sveučilišta u Zagrebu* prešla na Sveučilište.

Prvi su sporazumi potpisani još 2001/02. s Institutom *Camões* iz Portugala i Španjolskom agencijom za međunarodnu suradnju AECI (*Cervantes*), a 2005. s HEB Haute École de Bruxelles – Visoki institut za prevoditelje i tumače Valonija-Bruxelles International (WBI), koji je vrijedio do 2023.





*Posjet delegacije sa Sveučilišta u Cincinnatiju, 2017.*



*Potpisivanje sporazuma s Graduate School of Letters, Sveučilište Hokkaido, Japan, 2009.*

### INSTITUTO CERVANTES ZAGREB

Aula Instituta Cervantes djeluje u prostorijama Filozofskoga fakulteta (A-116, A-117) od 2001. godine. Osnovna je zadaća Aule pružanje podrške studentima, profesorima i istraživačima u učenju i poučavanju španjolskoga jezika te u provođenju istraživanja u vezi sa španjolskim jezikom i kulturom. Osim toga Aula Cervantes pomaže studentima, profesorima, istraživačima, stručnjacima i svima onima koji na bilo koji način pokazuju interes za španjolski jezik i kulturu. Aktivnosti i sadržaji centra jesu knjižnica (posudba knjiga i rad u čitaonici), predavanja gostujućih profesora, susreti s piscima španjolskoga govornog područja, seminari i radionice namijenjeni nastavnicima španjolskoga jezika, održavanje didaktičkih igara u svrhu usvajanja znanja iz španjolskoga jezika i hispanskih kultura, mrežna izobrazba ispitivača na službenim ispitima iz španjolskoga jezika (DELE), održavanje službenih ispita iz španjolskoga jezika (DELE), mrežni tečajevi španjolskoga jezika, okrugli stolovi, ciklusi španjolskih i hispanskoameričkih filmova, program u okviru Međunarodnoga dana knjige, čitateljski klub.

### CENTRO DE LÍNGUA PORTUGUESA DO CAMÕES

Centar za portugalski jezik Instituta Camões od 2008. godine ima i svoje prostorije na Filozofskome fakultetu. Višenamjenski prostor (A-110) raspolaže nizom resursa koji ponajprije studentima portugalskoga jezika i književnosti omogućuju produblivanje jezičnih i kulturoloških znanja. Centar sadrži zbirku knjiga, CD-ova i DVD-ova sa sadržajima iz područja portugalskoga jezika i kultura portugalskoga govornog područja; opremljen radni prostor za studente portugalskoga jezika koji se koristi i kao učionica za potrebe studija portugalskoga jezika i književnosti te za poučavanje portugalskoga jezika; radni prostor potreban za upravljanje centrom; dvoranu u kojoj se održavaju konferencije, seminari i kulturni susreti, prikazuju filmovi, organiziraju izložbe te obilježavaju datumi značajni za portugalski jezik i kulturu. Centar također koordinira nastavu portugalskoga jezika u hrvatskim srednjim školama i djeluje na promicanju kulture Portugala i ostalih zemalja portugalskoga govornoga područja pri hrvatskim kulturnim institucijama.

### CENTRE DE RÉUSSITE UNIVERSITAIRE

Centar sveučilišne uspješnosti djeluje na Filozofskome fakultetu od 2014. godine. Otvoren je svim nastavnicima i studentima Sveučilišta u Zagrebu, bilo da istražuju i studiraju francuski jezik, služe se francuskim jezikom, govore francuski jezik ili žele produbiti svoje poznavanje francuskoga jezika ili poznavanje francuske i drugih frankofonskih kultura, ali i široj javnosti u svim prilikama kada se promoviraju francuski jezik, francuska književnost i frankofonske kulture. Osnovan je kao rezultat intenziviranja aktivnosti Sveučilišne agencije za frankofoniju (*Agence universitaire de la francophonie*, AUF) i djeluje u prostoriji A-107. U Centru je dosad održan niz aktivnosti povezanih sa znanstvenim istraživanjima i studiranjem francuskoga jezika: radionice, književne večeri, gostovanja inozemnih znanstvenika i istraživača, susreti studenata, predavanja i tečajevi o akademskome francuskom jeziku.

### LEKTORATI I LEKTORI

Lektori, specifičnost Filozofskoga fakulteta (Filozofski fakultet zapošljava oko 90% svih lektora Sveučilišta u Zagrebu), najbolja su poveznica u kreiranju većih mogućnosti u okviru međunarodne suradnje. Naime





*Suradnja s veleposlanstvima: Litva, donacija knjiga, 2019; Grčka, donacija knjiga, 2023.*

svi filološki studiji nužno trebaju strane lektore, koji bitno podižu kvalitetu studija. S druge strane svi hrvatski lektorati u svijetu trebaju naše lektore. Koordiniranje tih aktivnosti i brigu o hrvatskim lektorima u svijetu nosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja, uz svesrdnu pomoć Filozofskoga fakulteta. A bazen iz kojeg se crpe najbolji školovani lektori hrvatskoga jezika jest, naravno, Filozofski fakultet. Budući da za lektorate vrijede pravila reciprociteta, mnogi strani lektori tim putem dolaze na filološke odsjeke Filozofskoga fakulteta, o čemu je temeljitije informacije uputno potražiti u tekstovima o pojedinim odsjecima.

Taj izuzetno koristan model „razmjene“ nije i jedini. Suradnja s mnogim veleposlanstvima, kao i posebni ugovori, ranije nabrojani, omogućuju širenje resursa za prihvaćanje stranih lektora na našem Fakultetu.

## VELEPOSLANSTVA

Plodonosna suradnja s mnogim veleposlanstvima u Republici Hrvatskoj ne ograničava se samo na lektore, ili, kako je već rečeno, na osnivanje centara koji trajno djeluju na Fakultetu. Veleposlanstva aktivno sudjeluju u brojnim aktivnostima organiziranim na Fakultetu te podupiru rad lektora, gostovanja profesora, organizacije konferencija, financiranje opreme, prostora i ostalih događanja na Fakultetu. Za filološke grupe, poglavito tzv. manjih jezika, neizmerno su korisne donacije knjiga koje studentima omogućuju bolje studiranje jezika, upoznavanje zemlje, kulture i identiteta. Osim za filologije – da istaknemo samo dio, posrijedi su veleposlanstva Austrije, Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Turske, Japana, Izraela, Kine, Italije, Rumunjske, Španjolske, Portugala, Indije, Bugarske itd. – interakcija s veleposlanstvima važna je i za druge struke našega Fakulteta, tako primjerice suradnja s veleposlanstvima Grčke, Norveške, Kanade, Ukrajine, a naši novoostvareni kontakti s veleposlanstvima Gruzije, Azerbajdžana i Južne Koreje važni su jer imamo ranije uspostavljene znanstvene i nastavničke suradnje s visokoškolskim i istraživačkim institucijama tih zemalja.

Važnost koju veleposlanstva pridaju Filozofskom fakultetu, i time sasvim sigurno jačaju njegovo pozicioniranje u europskom edukacijskom sustavu, pokazuju posjeti visokopozicioniranih dužnosnika pojedinih zemalja, od japanske princeze pristigle na natjecanje u japanskome jeziku do predsjednika država i kraljeva.



*Visoki gosti Filozofskoga fakulteta: švedski kralj, 2013; portugalski predsjednik, 2017; predsjednik turske Velike narodne skupštine, 2013; mađarski predsjednik, 2010.*

Gosti tako visoka ranga samo pokazuju koliko je Filozofski fakultet poželjan partner znanstveno-nastavnim institucijama njihovih zemalja.

### **MEĐUNARODNE MREŽE**

Da je Filozofski fakultet poželjan partner, pokazuju i međunarodne mreže u koje je bio ili je uključen. Nekoliko je važnih pokazatelja međunarodnog utjecaja našega Fakulteta tijekom protekla vremena, čime je osnažena uloga Fakulteta u europskome okruženju, a Fakultet je ostvario i dugogodišnja uspješna partnerstva u nastavi i znanosti. Važnost uloge našega Fakulteta u mreži dekanâ fakulteta humanističkih znanosti *Prague Network of Deans of Humanities Faculties* vidljiva je iz činjenice da je Fakultet bio domaćin konferencije 2008. godine, kada je potpisana i Zagrebačka deklaracija (članice mreže: Sveučilište u Beču i Sveučilište u Grazu, Austrija; Sveučilište Paisij Hilendarski u Plovdivu, Bugarska; Karlovo Sveučilište u Pragu, Češka; Humboldtovo sveučilište u Berlinu i Sveučilište u Leipzigu, Njemačka; Sveučilište u Sarajevu, Bosna i



Hercegovina; Sveučilište u Vilniusu, Litva; Jagiellonsko sveučilište u Krakóvu, Poljska; Sveučilište Coimbra, Portugal; Sveučilište u Ljubljani, Slovenija; Sveučilište Salamanca i Sveučilište Alcalá, Španjolska). Godine 2012. Fakultet je sudjelovao u radu *Humanities Network* (Azerbajdžan, Bugarska, Cipar, Gruzija, Grčka, Rusija, Srbija, Turska). Godine 2017. potpisan je sporazum kojim se Filozofski fakultet priključuje mreži filozofskih i filoloških fakulteta jugoistočne Europe (Bugarska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Sjeverna Makedonija).

Danas je, opet prema direktivama Europske unije, poželjno biti članom nekog klastera sveučilišta, što omogućava prioritet u korištenju EU-fondova. Filozofski fakultet, kroz Sveučilište, pripada savezu sveučilišta grupacije UNIC, koju čine: Sveučilište Koç, Turska; Sveučilište Cork, Irska; Sveučilište Erasmus, Rotterdam, Nizozemska; Sveučilište Deusto, Bilbao, Španjolska; Sveučilište Liège, Belgija; Sveučilište Ruhr, Bochum, Njemačka; Sveučilište u Oulu, Finska; Sveučilište u Łódžu, Poljska; Sveučilište Malmö, Švedska.

Pojedini djelatnici Fakulteta sudjeluju u radu međunarodnih mreža, primjerice *International Society for Ethnology and Folklore* te *AUF – Agence universitaire de la francophonie*, o čemu je više rečeno u tekstovima o pojedinim odsjecima.

## IZAZOVI I RJEŠENJA

Trenutno stanje međunarodne suradnje jako je dobro i morali bismo biti zadovoljni. Bilo je puno izazova, nepredvidivih situacija, no sve su riješene na zadovoljavajući način. Valja ih se prisjetiti jer trenutna međunarodna politička te ranija pandemijska situacija ukazuju na potrebu jačanja otpornosti resursa kojima raspolaže naš Fakultet, a u tome smislu segment međunarodne suradnje došao je do izražaja kroz prilagodbu novonastaloj situaciji. Za vrijeme pandemije osigurana je mogućnost odlazne i dolazne mobilnosti i u situacijama kada se nastavni proces odvijao u virtualnome formatu. U postpandemijskome razdoblju mobilnost djelatnika i studenata Erasmus+ moguće je organizirati uključivši i virtualnu komponentu.

Stoga se i u budućnosti planiraju podupirati programi mobilnosti koji uz nastavu uživo kombiniraju i virtualni element, primjerice program *Blended Intensive Programme* u sklopu programa Erasmus+, u kojemu je naš Fakultet iznimno uspješan te je do sada sudjelovao u kombiniranim programima sa Sveučilištem u Bologni, Sveučilištem u Hagenu, Sveučilištem u Ljubljani, Sveučilištem u Olomoucu itd.

Ratna situacija u Ukrajini reflektirala se i na nastavni i istraživački „pogon“ našega Fakulteta, i to ne samo u programima ukrajnistike i rusistike već i u drugim znanstvenim poljima s obzirom na intenzivne veze koje je naš Fakultet ostvarivao s institucijama u Ukrajini i Rusiji u područjima povijesnih znanosti, etnologije i kulturne antropologije itd. Naši su nastavnici i studenti uskraćeni za inozemna gostovanja u ratom pogođenim područjima, a značajan je broj inozemnih nastavnika i istraživača s kojima je Fakultet njegovao dugogodišnje međunarodne veze već nekoliko godina u nemogućnosti posjetiti naš Fakultet. O važnosti i kontinuitetu tih međunarodnih odnosa govori i ranije spomenuta činjenica da je Sveučilište u Zagrebu prvi službeni bilateralni međunarodni sporazum potpisalo upravo s Državnim sveučilištem Tarasa Ševčenka u Kijevu 1964. godine. Naše međunarodne veze ostale su na životu i tijekom ovih ratnih zbivanja, a bilježimo značajnu dolaznu međunarodnu mobilnost studenata i nastavnika iz Ukrajine. Tijekom 2022/23. na Filozofskome je fakultetu gostovalo 13 profesorica s ukrajinskih sveučilišta, što je više od ukupnoga broja gostovanja iz Ukrajine u pet godina prije toga. Osim toga dogovorene su i dvije nove suradnje – s Nacionalnim sveučilištem V. N. Karazina u Harkivu i Institutom za ekonomiju i informacijske tehnologije u Zaporizji.

Dio poteškoća nedostatne izloženosti ukrajinskom i ruskom jeziku prevladan je činjenicom da smo ostvarili plodonosne kontakte i razmjenu s azerbajdžanskim i kazahstanskim sveučilištima, a pojačane su veze s europskim partnerskim ustanovama koje izvode programe ukrajinstike i rusistike, posebice kroz program Erasmus+. Valja navesti naše najaktivnije Erasmus+-partnere u tome području: Sveučilište Wrocław, Jagiellonsko sveučilište u Krakówu, Sveučilište Roma Tre, Sveučilište Eberharda Karla u Tübingenu, Sveučilište Tallinn, Sveučilište Lorándá Eötvösa u Budimpešti te naš novi Erasmus+-partner Sveučilište Alpe-Adria u Klagenfurtu.

Dio prepreka u ostvarivanju strateških ciljeva međunarodne suradnje svakako se može riješiti i virtualnim oblicima komunikacije, čemu su pridonijela rješenja nastala tijekom pandemije. Prije svega platforme za mrežne sastanke, radionice, konferencije i sl., koje su postale dio redovna poslovanja i komunikacije. Primjerice virtualni sastanci i radionice za goste studente pokazali su se kao vrlo koristan alat za dodatnu potporu inozemnim studentima i priprema za njihov dolazak u Hrvatsku. Također za pripremu međunarodnih sporazuma, dogovore o detaljima suradnje. Inicijalni sastanci sada se vrlo često odvijaju kroz mrežnu platformu, koja osigurava bolju organizaciju vremena i direktniji kontakt. Danas razlikujemo klasičnu, virtualnu, kombiniranu i hibridnu mobilnost i međunarodne aktivnosti. Virtualni se format organizira u slučajevima kada je mrežno okruženje potrebno za sve sudionike, primjerice od ranije na našem Fakultetu vrlo dobro poznato e-učenje. Kombinirana mobilnost uključuje kombinaciju klasičnoga poučavanja kroz predavanja u predavaonicama, na terenskoj nastavi i mrežne aktivnosti na daljinu. Hibridna se mobilnost organizira u slučajevima kada je dio sudionika prisutan na aktivnosti, a dio sudjeluje virtualno.

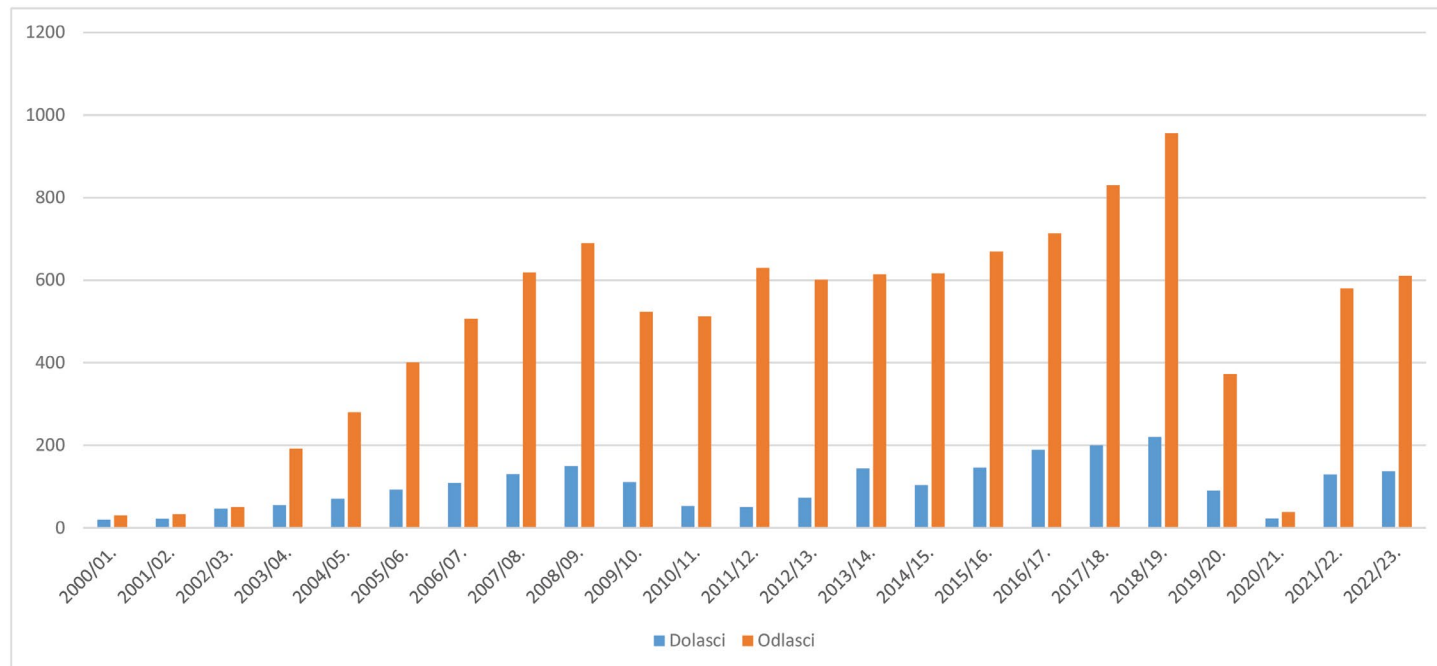
Ipak, izravan kontakt i međunarodna razmjena još uvijek je nenadoknativ format interakcije, koji će se odvijati i u novome, tehnološki unaprijeđenome okruženju. To nam dokazuju primjerice i tzv. recidivisti. Naime ostvareni rezultati u dolaznoj i odlaznoj mobilnosti ukazuju da većina studenata koji ostvare svoju mobilnost – bilo odlaznu na inozemna sveučilišta ili dolaznu dolaskom na naš Fakultet – ponovno iskazuju interes za međunarodnu mobilnost, pa bilježimo velik broj *recidivista*, što naših studenata koji se ponovno prijavljuju na natječaje za financiranje mobilnosti što gostiju studenata koji pronalaze načine da se ponovno vrate na naš Fakultet kroz više financijskih shema.

Filozofski fakultet zbog raznorodnosti svojih studijskih programa i istraživačkih interesa neminovno mora imati velik broj međunarodnih partnera. Taj se rezultat neće moći ostvariti samo kroz program Erasmus+. Stoga Fakultet svoje međunarodne kontakte ostvaruje i kroz bilateralne i međudržavne sporazume te programe CEEPUS, *Fulbright*, *Marie Skłodowska-Curie*, *Joint Excellence in Science and Humanities*, DAAD, *British Scholarship Trust*, NAWA (*Polish National Agency for Academic Exchange*) i ostale nacionalne stipendijske programe (Slovačka, Švicarska, Mađarska, Francuska, Australija itd.), kroz projektne suradnje i ostale izvore financiranja, primjerice čak i institucijske istraživačke projekte.

Statistički podaci ne mogu predočiti kvalitativni učinak međunarodne suradnje, ali zorno ukazuju na brojne ostvarene aktivnosti. Isto tako ukazuju i na nerazmjer u većem broju naše odlazne mobilnosti nastavnika od broja gostujućih nastavnika, istraživača i stručnjaka. Činjenica jest da dio gostovanja na našem Fakultetu ostaje nedovoljno vidljiv u statističkim pokazateljima, no jasno je da puni reciprocitet ipak nije postignut. Stoga će iduće razdoblje biti obilježeno aktivnostima privlačenja većega broja gostujućih profesora, istraživača i djelatnika iz inozemstva na naš Fakultet.

Tomu će svakako pridonijeti i program gostujućih istraživača, kojega je provedba zbog pandemije odgođena i čeka financijski zaokruženu situaciju. No to je ideja pravog iskoraka, koju u boljim okolnostima svakako treba pokrenuti. Programom gostujućih istraživača želimo naime ugostiti inozemne znanstvenike i stručnjake





#### *Razmjena djelatnika (odlazna i dolazna mobilnost) od 2000/01. do 2022/23.*

na istraživačkom boravku u trajanju od jednog do tri mjeseca. Gostima će Fakultet dodijeliti stipendiju za troškove istraživačkoga boravka na našem Fakultetu. Ti će znanstveni boravci dakako biti usko vezani uz strateške ciljeve našega Fakulteta. Time bismo poboljšali vidljivost istraživačkih potencijala našega Fakulteta i ostvarili još bolju povezanost s međunarodnom znanstvenom zajednicom.

Program razmjene nastavnika sa strateškim partnerom Sveučilištem u Ljubljani, doduše još u povojima, bilježi sve veći odaziv na objema ustanovama, stoga je 2021/22. i 2022/23. povećan broj financiranih recipročnih razmjena. Strateškim povezivanjem sa Sveučilištem u Ljubljani ostvaruju se intenzivni kontakti s kolegama u izvođenju nastave, našim je studentima omogućeno iskustvo rada s inozemnim predavačima, a nastavnicima stjecanje iskustva poučavanja na inozemnome sveučilištu.

Kod razmjene studenata balans dolazne i odlazne mobilnosti relativno je i postignut, no cilj nam je povećati odlaznu mobilnost studenata. Stoga se poduzimaju mjere kojima će se prevladati prepreke u ostvarivanju toga cilja, prije svega boljom organizacijom dvopredmetne nastave za studente na mobilnosti i pojednostavljenjem administrativnih procesa.

Usmjerenost našega Fakulteta u podršci programima koji će osigurati bolju ulaznost na tržište rada vidi se i u važnosti koju pridajemo sudjelovanju naših studenata u aktivnostima stručne prakse u inozemstvu, prije svega u sklopu programa Erasmus+. Program stručne prakse Erasmus+ u zadnjih je par godina stekao povećanu atraktivnost kod studenata, a posebice često studenti ga biraju na kraju svojega studija. U tome kontekstu i naš je Fakultet ugostio nekolicinu inozemnih studenata zainteresiranih za stručno usavršavanje na našim odsjecima i službama.

Kvantitativni i kvalitativni iskorak očekujemo i u području dolazne mobilnosti studenata kroz obogaćenje ponude kolegija na stranome jeziku te izvođenje zajedničkih studija i studija na stranome jeziku. Nekoliko se takvih

programa od 2022/23. počinje izvoditi u cijelosti na engleskome jeziku. Ono što je već desetljetna tradicija našega Fakulteta, pa ju nikako ne smijemo zaboraviti istaknuti, jest ponuda tečajeva hrvatskoga jezika inozemnim studentima našega centra *Croaticum*. Dolazna je mobilnost ipak iskaz vrijednosti vlastita sveučilišta, što *ih više dođe – to smo bolji*. Dosadašnja praksa na nižim razinama studija pokazuje, naravno, kao i u odlaznoj mobilnosti, atraktivnost sama sveučilišta, ali i svega što ono sa strane nudi. I dolazni i odlazni studenti na nižim razinama studija u pravilu traže više upoznavanje s prostorom, običajima i kulturom negoli sa znanstvenim i metodološkim parametrima. Ali ono što se jasno vidi na najvišoj, doktorskoj razini jest kvaliteta. *Cotutelle*, međunarodni dvojni doktorati znanosti, pokazuju da studenti na toj razini idu za mentorom ili znanstvenim sadržajem. Što je mentor u nacionalnim, europskim i svjetskim razmjerima bolji i poznatiji, to će više studenata privući. A to se statistički može mjeriti brojevima *cotutellea*, Humboldtovih ili Fulbrightovih stipendija i sličnih. To je vidljivo i po broju članstava naših djelatnika u povjerenstvima za ocjenu i obranu doktorata u inozemnom okruženju.

Budući nositeljem hrvatske humanističke i društvene misli, Filozofski fakultet nastojao je od prvoga treća kada je to postalo moguće do krajnosti internacionalizirati svoju djelatnost. Nije naodmet ponoviti da je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u prvome redu najstariji fakultet zagrebačkoga Sveučilišta, a samim time i najstariji i najveći fakultet humanističkog i društvenog znanstvenog područja u Republici Hrvatskoj, k tomu je sveobuhvatan, pokrivajući sva humanistička polja i velik dio društvenih, što u pravilu u Europskome prostoru nema nijedan fakultet, nego takvu zadaću nose cjelovita sveučilišta (prava humboldtowska tradicija). To mu s jedne strane daje povijest, koje se i ovdje valja prisjetiti, a daje mu i primat u sadašnjem trenutku i kreiranju budućnosti, bivajući zamašnjakom humanističke i društvene nadgradnje ne samo obrazovnoga već i znanstvenoga sustava. To međutim nije dovoljno. Biti prvi u Hrvatskoj ionako znamo, ali mi hoćemo i htjeli smo poziciju u europskom obrazovnom i znanstvenom prostoru.

Miljenko Jurković

Podatke pripremile Ivana Bedeković i Tamara Šveljo

*Napomene.* Osobna iskustva sudionika akademske mobilnosti donosimo u nastavku teksta.

Tekstove o Institutu Cervantes, Centru za portugalski jezik Instituta Camões i Centru sveučilišne uspješnosti Filozofskoga fakulteta pripremili su djelatnici tih centara i Instituta.

U tekstu su korišteni i statistički podaci Sveučilišta u Zagrebu (Središnji ured za međunarodnu suradnju).

## LITERATURA

Jurković, I. (ur.). Međunarodna suradnja Sveučilišta u Zagrebu (1964–1982). Zagreb: Sveučilišni u Zagrebu. *Sveučilišni vjesnik*, posebna izdanja, 1982, 1–7.

*Rad Uprave Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u razdoblju od 1. 10. 2004. do 30. 09. 2009.* Jurković, M.; Blažina, D.; Jerneić, Ž.; Mildner, V. (ur.). Zagreb: FF press, 2009, 79–86.

*Razvojna i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine.* Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2018, 26–32. Dostupno na: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/otnama/dokumenti/strategija/> (17. 4. 2024).

**IZV. PROF. DR. SC. MAKSIM KAMENJECKI**

KIJEVSKO NACIONALNO SVEUČILIŠTE TARASA ŠEVČENKA, UKRAJINA.

Kad se prisjetim početka, začudi me koliko je to bilo davno, da li se sve ovo stvarno meni dogodilo?

Jedne daleke i hladne prosinačke večeri 1985. godine izašao sam iz vlaka na zagrebačkom kolodvoru. Imao sam tad nešto više od 20 godina i ovo je bilo moje prvo putovanje u inozemstvo, pogotovo iza „željezne zavjese“, koja se tek počela otvarati. Bilo je hladno, ali zapanjio me pogled na Sljeme, spomenik Tomislavu i krovove od crijepa na starim kućama. A mirisi pržene kave i zapaljenih kamina još uvijek nisu izbljედjeli u mom sjećanju, toliko su mi bili neobični.

Došao sam na semestar diplomskog studija, a na kolodvoru me dočekali prijatelji s Filozofskog koje sam upoznao nešto ranije, u ljeto 1985. kada su boravili u mom rodnom Kijevu na studentskoj razmjeni.

Od tada je moj život usko vezan uz Hrvatsku, Zagreb i kolege s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Mladost je divno doba kada se sve nekako oštrije osjeća, otvoreni smo za sve novo, a emocije nam pomažu da bolje percipiramo i pamtimo ono što se događa. Imao sam sreću da sam tada upoznao i sprijateljio se s kolegama s odsjeka za povijest, slavistiku i povijest umjetnosti, s kojim smo postali i dugogodišnji prijatelji. Zauvijek ću pamtiti naše tulumе u SD Stjepan Radić i na Cvjetnom naselju, odlaske u kino i kazališta. Pogotovo kad su imali i posebno značenje. Jednog dana jedan naš prijatelj organizirao je odlazak na Kaptol u kazalište „Komediја“ na mjuzikl „Jalta, Jalta“, okupivši posebnu ekipu kolega – Amerikanca Harryja, Britanku Anu i mene, iz tada još postojećeg SSSR-a.

Nismo zaboravili ni na učenje, nastavu, rad u knjižnici, konzultacije... Moj akademski savjetnik bio je prof. dr. sc. Ljubo Boban, a savjetima u radu pomagao prof. dr. sc. Ivan Očak. Sretan sam što sam upoznao one koji su postali legende vašeg fakulteta – Aleksandra Flakera, Anticu Menac, Milenka Popovića, Raisu Trostinsku. Kasnije u svojoj prevoditeljskoj karijeri imao sam zadovoljstvo upoznati i raditi s izuzetnim prof. Ratkom Venturinom, koji je predavao mnogim mojim prijateljima i poznanicima. Moj prijatelj, kolega, studentski cimer i budući profesor Damir Agičić pružio mi je neprocjenjivu pomoć u razvijanju veza s fakultetskim znanstvenicima.

Vrativši se kući, diplomirao sam na fakultetu za povijest Kijevskog nacionalnog sveučilišta Tarasa Ševčenka, onda završio postdiplomski studij, obranio sam doktorat o vanjskopolitičkim smjernicama Kraljevine Jugoslavije u međuratnom razdoblju i počeo predavati povijest Južnih i Zapadnih Slavena na svom sveučilištu. A 1997. prvi put došao sam na Filozofski fakultet kao gost-nastavnik održati nekoliko predavanja. Imao sam prilike biti u Hrvatskoj u vrijeme kada ste se borili za svoju neovisnost i za pravo da sami odlučujete o svojoj budućnosti. Tada mi je ostao u sjećanju natpis na ulaznim vratima na fakultet – zabranjen ulaz s oružjem. Nisam znao da ću u svom životu još imati priliku rat vidjeti blizu, ali već u svojoj domovini.

U međuvremenu smo rasli, radili, predavali, pisali znanstvene radove, odgajali djecu, potom i unuke, a pritom ostali privrženi prijateljstvu nastalom u mladosti. Uvijek smo se rado susretali na konferencijama i simpozijima u različitim zemljama i na različitim kontinentima. Pojavio se program Erasmus koji uvelike pomaže u akademskoj razmjeni između naših sveučilišta.

Da, ima i problema. Prvo je pandemija pogodila mogućnosti akademske razmjene, a zatim je moja zemlja bila izložena ruskoj agresiji. Tad sam se odmah sjetio iskustva Hrvatske, Sveučilišta u Zagrebu i

njegovog Filozofskog fakulteta. U stalnom smo kontaktu s kolegama. Nije bilo tjedna u ovom ratu da nismo s njima komunicirali, a oni su uvijek nalazili prave riječi da nas podrže i ohrabre.

Osvrćući se sada na ovih gotovo četrdeset godina znanstvene i ljudske povezanosti s fakultetom koji slavi 150. obljetnicu, poželio bih mu da ne samo uspješno prati trendove u znanosti i obrazovanju nego da ih stvara, savlada sve poteškoće, i ostane mlad kakvog ga se sjećamo!

### **DOMINIK FILIPČIĆ**

STUDENT FILOZOFSKOGA FAKULTETA, ERASMUS-MOBILNOST NA SVEUČILIŠTU U PADOVI, ITALIJA, 2022/23.

Razdoblje koje sam proveo na mobilnosti Erasmus+ u Italiji mi je bilo jako korisno za moj akademski napredak. Budući da studiram talijanski jezik, maksimalno sam iskoristio taj period kako bih stupio u kontakt sa što više izvornih govornika talijanskog. Svaki dan sam bio u kontaktu s talijanskim jezikom, kako u razgovoru s novim prijateljima koje sam upoznao tako i u svakodnevnim obavezama. Kolegiji koje sam slušao su mi bili od velike koristi i nastavnici su vrlo dobro obrađivali gradivo te s puno interakcije sa studentima, što mi se posebno svidjelo. Ja sam inače sportaš pa sam se i na toj razini povezo s ljudima s kojima sam također govorio talijanski, što mi je bila dodatna prilika za poboljšanje mojih komunikacijskih vještina. Drugi jezik koji studiram je španjolski i u vidu tog jezika sam također napredovao jer su nastavnici kolegija vezanih uz španjolski jezik bili izvorni govornici i bili su vrlo kreativni tijekom semestra. Posebno mi se svidjela aktivnost u kojoj sam zajedno s kolegama trebao snimiti kratak *podcast* na španjolskom jeziku.

Sve u svemu, vrlo sam zadovoljan razdobljem provedenim na mobilnosti i svakako ću uzeti u obzir mogućnost odlaska na još jedan semestar na mobilnost u Španjolsku jer smatram da je mobilnost Erasmus+ izuzetna prilika za akademski, a i osobni napredak.

### **PROF. DR. SC. WANG NING**

ISTAKNUTI PROFESOR (*DISTINGUISHED PROFESSOR*) HUMANISTIČKIH I DRUŠTVENIH ZNANOSTI, SVEUČILIŠTE SHANGHAI JIAO TONG, KINA.

Kao što je rekao Konfucije, veliko je zadovoljstvo imati prijatelje koji dolaze izdaleka. Doista, gostoprimitstvo koje sam doživio u Zagrebu i dalje je nezaboravno. Volim ovo prekrasno Sveučilište i njegov snažni Fakultet i iskreno se nadam da će u godinama koje dolaze biti još i bolji.

### **MELANIE ZEDLER**

SVEUČILIŠTE U BREMENU, NJEMAČKA.

Pozdrav, ja sam Melanija Alexandra Zedler, lingvistkinja stranih jezika iz Njemačke. Rođena sam u obitelji bez hrvatskih korijena i odrasla sam u Frankfurtu na Majni, gdje su mi Hrvati uvijek bili blizu. Otkada sam imala 13 godina, sanjala sam da ću nekada govoriti hrvatski jezik kao izvorni govornik. Ipak, nisam se usudila odmah studirati slavistiku, nego sam studirala nešto „ozbiljno“ prije nego što sam si dozvolila pratiti svoj san kada sam već bila na početku svoje 30. godine.

Više puta sam bila na Erasmus+razmjenama na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao studentica južne slavistike (BA, Sveučilište Friedrich Schiller u Jeni) i Slavistike (MA, Sveučilište u Hamburgu). Svoje boravke



sam prije svega iskoristila za intenzivan program Croaticuma za hrvatski kao strani i drugi jezik. Njihova ponuda je gotovo bez konkurencije što se tiče broja školskih sati po semestru i raznolikosti materijala za učenje. Dok sam bila na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, iskoristila sam priliku i slušala sam različita predavanja odnosno seminare različitih katedra, npr. Germanistike, Kroatistike, Lingvistike, Slavistike i Hispanistike. Program je bio bogat, a svi nastavnici su bili veoma ljubazni. Teško je opisati u kratko što sam sve naučila o Hrvatskoj, o hrvatskoj kulturi, Hrvatima, didaktici, a prije nego svega o sebi. Jako sam zahvalna profesorima i koordinatorima koji su omogućavali ili olakšavali moje boravke u Zagrebu.

Na kraju ak. god. 2022/23. sam prvi put došla u Zagreb putem Erasmus+ *staff exchange* preko trenutnog poslodavca, Sveučilišta u Bremenu. Na jezičnom centru sam zajedno s nastavnicom poljskoga jezika odgovorna za razvijanje nove višejezične ponude za početnike poljskoga i hrvatskoga jezika. Došla sam ponovo na Croaticum na doškovanje i da doživim Zagreb kao moju inspiraciju. Svakodnevni život ljudi kao i ponude u trgovačkim centrima su sastavni dio naših tečajeva. Nastojimo da tečajevi budu što više suvremeni i autentični. Zahvalna sam svome poslodavcu za pruženu priliku da proširim svoje znanje i iskustva u Zagrebu.

Uvijek kada se vratim u Zagreb osjećam se kao da sam doma. Hvala FFZG na svemu.

**PROF. DR. SC. LINDITĚ SEJDIU-RUGOVA**

FILOLOŠKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U PRIŠTINI, KOSOVO, DEKANICA.

Godine 2018. u ulozi dekanice Filološkoga fakulteta inzistirala sam na dolasku u Zagreb. Moja je misija bila jasna: učvrstiti veze između naših institucija razmjenom predavača Albanaca u Zagreb i Hrvata u Prištinu. Bio je to izazov, ali sastala sam se sa svim ključnim akterima kako bismo ovoj inicijativi dali stvarni oblik što je brže moguće. Ispalo je prilično dobro jer me moj fakultet pozvao da tamo održim dva predavanja i mnoge važne sastanke. Susrela sam se i s fantastičnim hrvatskim jezikoslovcem, akademikom Rankom Matasovićem, upuštajući se u povijest albanskog i ilirskog.

Možda je to nostalgija jer sam dio generacije koja je odrasla na pjesmama Olivera Dragojevića i raznih hrvatskih rockera kada smo bili dio jedne države. Možda je to dugotrajan utjecaj ličnosti poput Olivera Mlakara i kultne Kviskoteke, koja je zaokupila naše interese u djetinjstvu. Zatim, tu je zajednička povijest koja nas povezuje, zbog koje se osjećam kao kod kuće. Dok sam šetala hodnicima i aulama Filozofskog fakulteta u Zagrebu, shvatila sam koliko nalikuje mom vlastitom fakultetu u Prištini. Iako dijelimo puno toga zajedničkog, svaki se razvio na svoj način iz nama dobro poznatih razloga.

Kolege u Zagrebu – Ivančica, Darko i Marica iz Croaticuma – su bili jako ljubazni i ohrabrujući. Kad god mi se ukaže prilika, vraćam se u Zagreb, a već smo zajedno krenuli u razvoj novih didaktičkih i stručnih projekata.

**PROF. DR. SC. VELJKA RUZICKA KENFEL**

SVEUČILIŠTE U VIGU, ŠPANJOLSKA.

Tijekom godina provedenih na Filozofskom fakultetu u Zagrebu moje iskustvo kao studentice germanistike i romanistike bilo je iznimno obogaćujuće. Njemački i talijanski jezik postali su ne samo predmeti

studiranja već i snažni mostovi koji su me povezali s različitim kulturama i svjetovima. Profesori su bili ne samo izuzetno kompetentni već su i uspjeli prenijeti svoju strast prema jeziku i književnosti na nas, studente.

Na njemačkoj katedri bila sam privilegirana članica generacije koju je vodio izuzetan profesor Viktor Žmegač, čije je visoko poštovanje u cijelom svijetu samo potvrda njegove izvanredne predanosti i stručnosti. Predavanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu su bila zahtjevna, ali su mi pružila temeljno i duboko znanje jezika i književnosti i otvorila vrata širem razumijevanju kulturnih aspekata njemačkog govornog područja...

Na moje zadovoljstvo dobila sam praktički automatski konvalidaciju moje hrvatske diplome u Španjolskoj, što je potvrdilo visoku akademsku kvalitetu Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Moj životopis obuhvaća godine predanog rada, istraživanja i nastojanja da svoje znanje i iskustvo stečeno tijekom studija u Zagrebu prenesem na mlade generacije.

Godine 1988. s ponosom sam obranila svoju doktorsku disertaciju iz germanistike na Filološkom fakultetu u Santiago de Compostela, Španjolska. Titula „doktor“ donijela je ne samo stručno priznanje već i obvezu daljnjeg doprinosa svojoj akademskoj zajednici. U sljedećoj godini, 1989, stala sam pred izazov polaganja državnog ispita za stalnog sveučilišnog docenta njemačkog jezika na Sveučilištu Vigo, čime sam otvorila novo poglavlje u svojoj karijeri.

Sljedeće godine bile su ključne u mom profesionalnom razvoju. Uspjela sam osnovati njemačku katedru na Fakultetu za filologiju i prevođenje na Sveučilištu Vigo. Uvela sam njemački jezik i književnost kao važan dio studijskog programa, čime sam pridonijela obogaćivanju obrazovne ponude na Fakultetu.

Veliko zadovoljstvo doživjela sam vraćanjem na svoj matični Filozofski fakultet u Zagrebu. Ovaj put moja uloga bila je suradnica za razmjenu studenata između zagrebačkog Fakulteta i Fakulteta Vigo. Rado se sjećam vrlo uspješnih sastanaka s osobljem i njihove potpune dostupnosti, kao i stalne podrške za suradnju.

S ponosom mogu promatrati kako moji studenti iz Viga cijene izuzetnu stručnost i predanost naših profesora u Zagrebu, istovremeno doživljavajući srdačnost i profesionalnost administrativnog osoblja Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Iako su moji studentski dani na Filozofskom fakultetu u Zagrebu bili izuzetno plodni, sadašnje iskustvo suradnje iz Španjolske doživljam kao izvanredno produktivno i motivirajuće, ne samo za mene nego i za moje kolege s Njemačke katedre u Vigo i za nove generacije studenata koji sa entuzijazmom izabiru Zagreb kao svoje odredište. Gdje god imam priliku, ističem vrhunsku kompetenciju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i radujem se daljnjem razvoju akademske suradnje koja obogaćuje oba sveučilišna sustava.